

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา การจัดการขยะชุมชนและสิ่งแวดล้อม
ศึกษากรณีเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

Community participation in the development of Community Waste
Management and the environment Case study in Phranakhon
Bangkok.

โดย

ดร. สืบสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์

ดร. สันหนัฐ จักรภัทรวงศ์

ดร. กীরติวรรณ กัลยาณมิตร

พลตำรวจโท ดร. สันฐาน ชยนนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรา ศรีสอน

พันตำรวจเอก ดร. สุริยะ ประกายสารก

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปีงบประมาณ 2561

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา การจัดการขยะชุมชนและ
สิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้วิจัย : ดร. สืบสวัสดิ์ วุฒิวิจิตร
ดร. สันหณัฐ จักรภัทรวงศ์
ดร. กীরติวรรณ กัลยาณมิตร
พลตำรวจโท ดร. สันฐาน ชยนนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรา ศรีสอน
พันตำรวจเอก ดร. สุริยะ ประกายสาธก

ปีที่ทำการวิจัย : 2561

.....

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา การจัดการขยะชุมชนและสิ่งแวดล้อม
ศึกษากรณีเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกรอบใน
การศึกษาตามประเด็นวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา 3 ประเด็นคือ 1). เพื่อศึกษาแนวทางในการ
บริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว 2). เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการ
บริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ศึกษากรณี เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร และ 3). เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
ขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า

แนวทางในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชน พบว่าแนวทางและ
มาตรการในการกำจัดมูลฝอยของประชาชนในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ส่วนราชการสังกัด
กรุงเทพมหานครได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของตนเอง โดยใช้
หลักการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน (Community Based Solid Waste Management
:CBM) ด้วยการส่งเสริมให้คนในชุมชนคัดแยกขยะรีไซเคิลขาย เศษอาหารทำปุ๋ยไว้ใช้เองหรือ
แจกจ่ายเพื่อนบ้าน บริหารจัดการถังขยะในบ้าน โดยทิ้งตามวันเวลาดำหนด โดยนับวันเวลาเก็บ
ขยะกับสำนักงานเขต ลดขยะที่ต้องนำไปกำจัด ผลของมาตรการในการจัดการมูลฝอยของ
ประชาชน โดยนำกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมาใช้ แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญ
กับคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะ อันก่อให้เกิดโครงการ “โครงการจัดการขยะ
และน้ำเสียโดยชุมชน โครงการรักษสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนยิ้มสดใส” เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่
ยั่งยืน ศึกษากรณี ชุมชนถนนข้าวสาร ในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พบว่า 1). กระบวนการ
การตัดสินใจพบว่า ชุมชนควรเสนอปัญหาและ ความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน
ร่วมกับกันร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/
กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยและให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ชุมชนของตนเองแก่เจ้าหน้าที่เพื่อ
ประโยชน์ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ร่วมในการ วางแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไข
ปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน 2). การดำเนินโครงการพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมปฏิบัติ

(2)

กิจกรรมในชุมชนเกี่ยวกับการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ชุมชนในการรักษาความสะอาดภายในบริเวณชุมชนเป็นประจำทุกปี และ ขอความร่วมมือให้ประชาชนในชุมชนคัดแยกประเภทขยะ 3).การรับผลประโยชน์ พบว่า ในปัจจุบัน มีสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รณรงค์ให้มีการลดภาวะโลกร้อนประชาชนในชุมชนจึง ตระหนักถึงการทำให้เกิดขยะน้อยที่สุด และ4).การประเมินผลโครงการพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการบริหาร จัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นภารกิจงานประจำของสำนักเขต จะต้องดำเนินการให้บริเวณชุมชน มีความสะอาด ประชาชนจึงไม่ได้ให้ความสนใจในการประเมินผล การเก็บ ขนส่ง ลำเลียงและการกำจัดขยะมูลฝอยของรถเก็บขยะของสำนักงานเขต

ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า ชุมชนมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการคิดวิธีกำจัดขยะในชุมชนของชุมชนเอง ซึ่งชุมชนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญหรือปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ชุมชน, การจัดการขยะ, สิ่งแวดล้อม

Abstract

Research Title : Community participation in the development of Community Waste Management and the environment Case study in Phranakhon Bangkok.

.Author : Dr. Suebsawad Vutivoradit
Dr. Sunhanat Jakkapattarawong
Dr. Keratiwan Kalayanamitra
Pol.Col.Dr. Suriya Prapysatok
Pol.Lt.Gen.Dr. Sunthan Chayanon
Asst. Prof. Dr. Wjitttra Srisorn

Year : 2018

.....

To study the Community participation in the development of Community Waste Management and the environment Case study in Phranakhon Bangkok, Researcher used qualitative research methodology as a framework for study on three key areas of study. 1) To study Guidelines for Community Waste Management and the environment of the community for tourism. 2) To study the community participation in the development of Community Waste Management and the environment Case study in Phranakhon Bangkok. And 3) To study the problems and obstacles of participation in waste and environmental management of community for sustainable tourism.

The results unveiled the guideline in waste and environmental management of community for tourism found the guideline and measure for garbage disposal of people in Phranakhon district Bangkok that the government officials has encouraged people to manage waste in the community by using the principle of waste management(Community Based Solid Waste Management :CBM) and encourage people in the community to recycled waste for sale, make fertilizer from food waste including of dispose of garbage on a specified date. This process recognizes participation with waste management in the community which caused “Waste Management and Wastewater Management Project in community”

The participation in waste and environmental management of community for sustainable tourism case study in Phranakhon district Bangkok unveiled 1).The decision process was found that the communities should offer waste management issues and requirements to prepare a waste management project

(4)

for the benefit of community waste management 2).The implementation of the project found people are involved in the waste management campaign and government agencies provide budget support to keep clean in the community by request for cooperation in the community to separate waste. 3) In the current condition there are media campaign to reduce global warming which encourage public awareness of this issues. 4). Evaluation of the project was found people have the opinion that community waste management is the responsibility of the district office caused people is not aware of the waste disposal evaluation of the district office.

Problems and obstacles of the participation in waste and environmental management of community for sustainable tourism was found the community has a problem in getting involved in waste disposal on their own which people still do not realize the importance of garbage problems.

Keywords: Participation, Community, Management waste, environmental.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา การจัดการขยะชุมชนและ สิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความ กรุณาและความช่วยเหลือด้านข้อมูล คำปรึกษา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง

คณะผู้เขียนขอขอบพระคุณ สำนักวิจัยและพัฒนาที่ให้คำปรึกษา แนะนำและให้ข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนให้การสนับสนุนทุนวิจัย

ขอขอบคุณบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ทำให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ช่วยส่งเสริม สนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดมาให้ผู้เขียนจัดทำรายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้จัดทำวิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
ABSTRACT	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
หลักทฤษฎีการบริหารและการจัดการ	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	
และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	30
แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	33
การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	43
วิธีดำเนินการวิจัย	43
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	43
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	43
การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล	44
สรุปขั้นตอนการวิจัย	45
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
แนวทางในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว	47

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	50
ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	56
บทที่ 5 สรุปลผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	61
สรุปลผลการวิจัย	61
การอภิปรายผลการวิจัย	63
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากการศึกษา	72
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

(8)

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	42
2	ขั้นตอนการทำวิจัย	46